

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21, Voorburg, Tel. 729315

Giro n.o. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Zondaggroep I,
17 juni 1962.

Goedenmorgen, vrienden.

Op deze zondagmorgen zullen we dan eens praten over

De verschillende aspecten van het Godsbegrip.

Laat ons allereerst opmerken, dat de doorsnee-mens zijn God op een zeer eigenaardige manier beschouwt. Er is een God van de Christenen, een God van de Hindoes, een God van de Mohammedanen, kortom, ieder heeft zijn eigen God en ieder beweert dat al die andere goden afgoden zijn. Een betrekkelijk dwaas idee, waarbij we moeten uitgaan van de gedachte, dat de mens zelf onvoldoende begrip heeft om de eenheid in de cosmos te beseffen.

Naast al de mensen met een afzonderlijke hoofd-God vinden we dan verder de Baptisten, die zeggen: "God is in alle dingen." En als je dat precies uitdrukt, wordt ongeveer: God is alles, alles is God. Deze gedachte wordt door zeer velen bestreden, omdat ze zich niet kunnen voorstellen dat een mens in God is, of dat God in een mens is.

Hier staan we dan voor de eerste grote problemen, nl. het verschil tussen het begrip, dat de mens van God heeft en het werkelijke wezen. Het wezen Gods is alomvattend. Als God iets schept of iets uit God voortkomt, als iets deel is van het leven, kan het niet gescheiden van zijn bron worden gezien, zolang het niet een onafhankelijk bestaan voert. Naar wij aannemen is er geen onafhankelijk bestaan mogelijk voor onverschillig welk wezen of welke kracht. Zolang die kracht uit God bestaat, door God instand wordt gehouden, is zij deel van God. Als zodanig is alles, wat de mens verwerpt, afkeurt en demonisch noemt, evenzeer goddelijk en deel van God als datgene, wat hij goed noemt.

Het is wél belangrijk, dat we hierop even de nadruk leggen. Want een Godsbegrip wordt al heel snel een elimineren van al, wat niet gewenst is in de schepping. Dit wordt dan niet-God; en het verheerlijken van alles, wat men zelve aanvaardbaar acht, wordt wel-God.

De problemen, waarmee de mens verder te worstelen heeft, zijn ongetwijfeld wel: de wil Gods, het gebeuren op de wereld, onrecht, lijden en wat dies meer zij.

Het is voor een mens heel erg moeilijk om zich lijden voor te stellen als een direct deel, dat uit het Goddelijke voortkomt; dat dus deel van God is. Hij moet er een verklaring voor vinden en probeert God weg te cijferen door te zeggen, dat het ten hoogste Gods rechtvaardigheid is. Het lijden komt niet uit God voort. Neen, het komt uit de mens voort. De mens, die zich schuldig heeft gemaakt tegenover God. Die op Zijn beurt

- soms wel eens een beetje te bar, vind ik - begint te keer te gaan op basis van Zijn rechtvaardigheid en de mens straf oplegt. Rechtvaardigheid is dus zo'n beetje de "tic en représaille". Een onaangenaam begrip, dat zeker niet past bij de gedachte aan een al-goede God. Waaruit wederom de vraag rijst:

Weet een mens eigenlijk precies, waarin hij gelooft? Kan God, zoals Hij werkelijk bestaat, worden vergeleken met het beeld dat de mens zich van Hem scheidt? Wanneer de grootste ellende bestaat, dan is dit God. Wanneer de grootste vreugde bestaat, is dit God. Angst is God. Vreesloze aanvaarding is God; alles is God.

O, ik weet het wel, nu spreek ik bijna als een pantheïst en zou mij daarvoor de onaangename opmerkingen van menig geloof op de hals kunnen halen.

Maar de feiten? De feiten, vrienden, zijn niet te loochenen.

Als ik in een God geloof, dan moet ik geloven dat deze God alles instand houdt. Zolang deze God alles instand houdt, is deze God voor alles aansprakelijk; alles, wat Hij heeft geschapen, is uit Zijn wezen.

Als ik stel dat God goed is, dan kan niets in de wereld werkelijk kwaad zijn. Hoe moet ik me God verder voorstellen?

Sommigen denken aan God als aan een soort cosmisches kind, dat bezig is op speelse wijze een schepping op te bouwen: hier een klein beetje straf voor een mens, daar een beetje stimulans; hier een openbarinkje en daar een wereld-ongeluk; hier een laatste oordeel en daar een nieuwe hemel. En zo - zeggen ze - vervult God Zichzelf. Maar hoe komen die mensen daar eigenlijk bij? Kunnen wij aannemen, dat het goddelijk Wezen aan tijd gebonden is, zoals de mens? Kunnen wij ons voorstellen, dat de geleidelijkheid der gebeurtenissen en der ontwikkelingen, zoals de mens zich die voorstelt, deel uitmaakt van de groei van het goddelijk Wezen?

Als God volmaakt is, kan er niets meer bij; dan kan God ook geen tijd kennen. Hij is onveranderlijk, eeuwig Zichzelve. En toch zullen degenen, die dit zeggen, gelijktijdig geloven dat God ons doet groeien, dat Hij ons tot Zich roept. En wat is dat nu? Een beetje dwaas, vindt u niet?

Toen wij de laatste vrijdag onze vriend Henri hoorden, hebben we gehoord dat consequent-zijn in deze dagen erg belangrijk is. En ik zou zeggen, dat consequent-zijn wel zeer belangrijk is, als je te maken krijgt met een Godsvoorstelling. Op het ogenblik, dat we weigeren de consequenties te trekken uit het beeld van God, dat wij onszelf maken, is er geen redelijkheid meer.

We behoeven natuurlijk niet te grijpen naar een valse logica.

De valse logica probeert te stellen: Wanneer één man in tien dagen een muur metselt, dan metselen honderd mensen dus een muur in een tiende dag. Er wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid, met de ruimte enz.; er wordt eenvoudig vergeleken. Dat kunnen we ook niet doen. Maar wat we wel kunnen doen: we kunnen stellen, dat - als ik aan God een eigenschap toeken en ik geloof werkelijk, dat Hij deze eigenschap bezit - ik op deze eigenschap volgens mijn begripsvermogen geen enkele uitzondering kan toelaten.

Als ik zeg: God heeft alle dingen geschapen, dan kan ik niet zeggen, dat Hij de duivel niet heeft geschapen.

Als ik stel, dat God alle dingen instand houdt, dan kan ik niet zeggen, dat Hij de demonen dus niet instand houdt, dat die uit eigen kracht leven.

Als ik aanneem, dat God alles instand houdt door Zijn wil, dan moet ik aannemen, dat het Zijn wil is dat alles bestaat.

"Alles wat God en wat in perfectie die wil vervult," zo predikt menigeen, "is goed." Dan is de duivel goed, dan is een demon goed, dan is de hel goed, dan is alles goed.

Als ik stel, dat God eeuwig is en ik ga gelijktijdig mij die God voorstellen als iets, dat in tijd werkzaam is, dan stel ik iets, dat niet waar kan zijn volgens mijn begrip. Eeuwigheid is tijdloos. Het is geen eindeloze tijd, neen, het is een ophouden van de tijd. Dan kan er voor God geen tijd

bestaan en kan God ook niet het een na het ander scheppen. Dan kan er hoogstens worden gesteld, dat uit de totale schepping bepaalde waarden voor mij achtereenvolgens kenbaar worden; maar ik kan nooit stellen, dat dit voor God ook zo is.

Als ik stel, dat God toornig is, dan ken ik Hem een menselijke eigenschap toe. Als God toornig is (en toorn, zelfs rechtvaardige toorn is onbeheerstheid), dan moeten we dus ook zeggen, dat God een onbeheerst wezen is.

Als ik stel, dat God straft, dan ga ik ook van een menselijk begrip uit. Mensen straffen. Als God straft, heeft Hij een menselijke eigenschap; m.a.w. Hij is Zelf niet volmaakt. Als Hij niet volmaakt is, dan kan ik alles aannemen en behoeft ik niet meer te stellen, dat Hij alom-tegenwoordig, al-goed, enz. is.

Een Godsbegrip te vinden is dan ook afhankelijk - naar ik meen - van de scheiding, die wij weten te maken tussen ons eigen leven en zijn en de kracht, waaruit we aannemen dat alles voortkomt. Zolang men een menselijke kwaliteit of eigenschap aan God toekent, maakt men in feite de mens tot God, ook al zal hij dit voor zichzelf niet toegeven. Mensen zouden nooit een schepping zo alomvattend en juist in elkaar kunnen draaien als God heeft gedaan. Mensen zijn niet eeuwig; mensen zijn niet rechtvaardig; mensen zijn niet goed. Ze zijn ook niet slecht, maar ze zijn ook niet goed. Dan moet ik ook aan God die eigenschappen toekennen. Doe ik dit niet, dan ben ik niet consequent, dan verteken ik het totaal-beeld.

Ik heb u dit alles nu even voorgelegd om u duidelijk te maken, dat het nog niet zo eenvoudig is u een beeld van God te vormen, dat aanvaardbaar is. Men kan natuurlijk tegenstrijdigheden met elkaar versmelten tot iets, waarin men zegt te geloven. Maar als tegenstrijdigheden worden samengevoegd, dan is elke logica weg, dan is elk vermogen tot kennen en tot ervaren zelfs weg. Tegenstrijdigheden komen alleen maar voort uit verwarring; ze zijn strijd. Een God, Die alle dingen uit Zich schept, kan ik mij niet tegenstrijdig voorstellen.

Men ontkomt hieraan op de eenvoudigste wijze door te zeggen: God is het onbekende. Dat is volledig waar. Maar ik kan niet in het vage, het illusoire, het onbekende werkelijk intens geloven. Ik kan me er niet één mee voelen. Een God, Die ik helemaal niet ken, Die niets heeft, waardoor ik Hem kan benaderen, Die staat buiten mijn leven, daarmee kan ik niets beginnen. Die is voor mij net zo belangrijk als een neger ergens in Indo-China, die - toevallig daar verdwaald zijnde tijdens de strijd tussen de Fransen en de communisten - op het ogenblik hogepriester is geworden van een nieuwe magische cultus. Ik weet niet eens, of de man bestaat. Wat hij leert, weet ik niet; wat hij is weet ik niet; het interesseert me niet. Hij kan hoogstens een curiositeit worden.

En toch heb ik een band met God nodig. Want ergens in ons is de behoefte om met het Eeuwige verbonden te zijn, om ons eigen begrip van tijd-beperkt-bestaan a.h.w. aan te vullen met het begrip van een eeuwig wezen, dat in ons a.h.w. de eeuwigheid mogelijk maakt. Heeft u dit begrepen, dan kunnen we misschien God het best als volgt omschrijven:

God is het totaal van het zijnde, omvattende alle tijd, alle ruimte, alle mogelijke sferen, alle leven, alle vorm. Hij is gelijktijdig in alle dingen en in alle krachten. In Hem zijn alle waarden voortdurend vertegenwoordigd en zijn al die waarden harmonisch en evenwichtig, gezamenlijk één sluitend geheel vormend.

Deze God, zal Zich niet in het bijzonder met mij bemoeien, maar Hij leeft in mij en Hij houdt mij instand evenals al het zijnde door alle tijden, op alle plaatsen, in alle sferen. Zo zal ik door mijn innerlijk erkennen van die Godheid de kracht van die Godheid in meer of mindere mate in mijzelf erkennen. Zolang ik innerlijk de band met die God heb, zal uit die Godheid dus kracht voor mij mogelijk zijn in overeenstemming met de plaats, waarop

ik leef. Die God kan mij nimmer een bewustzijn geven dat groter is dan hetgeen ik krachtens dit tijdsmoment plus deze plaats in het totaal zijnde als harmonische noodzaak in mijn wezen moet dragen. Ik kan niet méér zijn dan datgene, wat ik ben volgens mijn eigen wezen. Maar God in mij kan wel het totaal van het in mij zijnde scherper omschrijven, juist tot uiting brengen en zo de schijn voor mij wekken, dat ik meer ben geworden, omdat ik het geheel der gegevens nu in de harmonische samenhang van dit ogenblik en deze plaats kan bezien.

Hier is dan een grondbegrip van God. God is een deel van mijn wezen en ik ben een deel van Gods wezen. God is meer dan ik ben; maar voor mij behoeft er geen verschil te bestaan tussen God en datgene, wat ik ben. Ik kan niet op de plaats van de Schepper gaan zitten. Ik heb daartoe niet de vermogens en ik kan mij zelfs het totaal van het zijnde niet voorstellen. Maar ik kan wel God, zoals Hij Zich op dit moment en in de nu op deze plaats en tijd bestaande harmonie uit, beseffen. Zover het mijn wezen betreft, is Hij identiek met datgene, wat ik zelf beseft te zijn, zodra ik dit "ik" niet beschouw als afgezonderd van de wereld, maar in volledige harmonie met al het erkende en in de juiste samenhang tot al het zijnde.

Hier heeft u een beginpunt, waarover u zelf eens moet nadenken, want een Godsbegrip hebben wij nodig. We kunnen dat Godsbegrip vaag en illusoir voor onszelf opbouwen. We kunnen het ook zeer concreet maken. Wanneer echter ons Godsbegrip in overeenstemming is met ons eigen wezen en niet wordt beschouwd als het "Ultima Thule", als het einddoel, maar slechts als de nu geopenbaarde waarheid voor mij persoonlijk, dan zal ik kunnen leven in een perfecte harmonie met alle krachten, die rond mij zijn.

Het gaat er niet om volmaaktheid te bereiken in de zin van cosmische volmaaktheid, maar slechts een beperkte volmaaktheid in de zin van de ordening van alles, wat in mij leeft en van alle mogelijkheden, die ik bezit op een zodanige wijze, dat ik volledig harmonisch ben met alles buiten mij. Hier komen dan verschillende factoren in het spel, die in het mensenleven toch wel erg belangrijk zijn, b.v. de vraag: goed en kwaad.

Er is hierover reeds veel gesproken en ik zal er niet veel woorden voor gebruiken. Maar kan iets werkelijk goed zijn? Iets, wat volgens de mens werkelijk goed is, is zo eenzijdig, dat het voor hemzelf zowel als voor zijn omgeving ondragelijk wordt. Het wordt kwaad, als het te goed is; en omgekeerd zal een kwaad, dat volledig is, zozeer het goede in zich dragen dat het zichzelf vernietigt en daarom: alleen de middenweg is aanvaardbaar. Goed en kwaad zijn kennelijk maatstaven, die wij voor onszelf gebruiken en die niet voortvloeien uit een cosmische wet of uit iets, dat God van ons vraagt, maar alleen uit onze behoefte om onze eigen zienswijze en ons eigen standpunt in de wereld of in de cosmos te rechtvaardigen. God schept geen goed en kwaad. Dit doet slechts de mens, die zichzelf wil rechtvaardigen tegenover zijn naaste.

Wanneer er geen goed en geen kwaad is, kan er ook geen gebod van God zijn. God geeft geen geboden, die een mens kan overtreden. Een gebod, dat niet onmiddellijk wordt gehandhaafd, is niet in overeenstemming met een goddelijk Wezen, dat volmaakt is. Als wij dus geboden stellen te zijn de geboden Gods, dan kunnen zij dit ten hoogste zijn op een zeer bepaalde plaats en op een zeer bepaalde tijd; en op die plaats en die tijd zullen zij onmiddellijke gevolgen met zich meebrengen, zodra wij ons daarvan afkeren. Wanneer die tijd voorbij is en de plaats een andere is, zijn deze wetten niet meer geldig.

Het is dan dwaas te spreken over de wetten Gods. Als wij spreken over de goddelijke wet, de geboden van de Heer en al wat dies meer zij, vertonen wij niet de werkelijkheid (God) aan onszelf, maar dan projecteren wij onszelf in de plaats van de Godheid om zo een handhaving van het voor ons aanvaardbare of begeerlijke in de wereld tot stand te brengen. Typisch is hierbij dat wij ons, naarmate wij ons meer bezig houden met Gods geboden en dergelijke waarden, meer identificeren met God; en dat we op den duur het

verschil tussen ons wezen en God verliezen. We vinden het niet meer. Wij gaan dan echter uit van het standpunt, dat hetgeen wij nu - op dit moment van de tijd en op deze plaats - zijn eeuwig van kracht is. We vergeten daarbij, dat - als de totale schepping moet worden gezien als een oneindig aantal punten - plaats, tijd plus het bewustzijn dat we nu bezitten slechts één punt is te midden van die oneindigheid.

Dus moeten wij er wel heel erg voor waken, dat wij ons daarmee a.h.w. identiek achten; ons gehele wezen uitstorten in een bepaald idee, in een bepaalde wet, in een bepaalde opvatting. Op het ogenblik, dat wij ons daarmee identiek achten, kunnen wij niet meer de werkelijkheid beseffen en aanvaarden. Wij verwerpen a.h.w. God in Zijn werkelijke openbaring voor zover het ons mogelijk is en stellen daarvoor in de plaats onze eigen illusies, die wij bovendien ten koste van alles aan anderen opleggen met alle middelen, waarover wij beschikken en die binnen de schepping mogelijk zijn.

Als iemand denkt, dat zijn geloof het enig juiste is en dat een ziel alleen kan worden gered, indien zij dit geloof aanvaardt, dan zal hij heel rustig mensen gaan martelen om hen ertoe te brengen dit geloof te aanvaarden en daarbij voor zichzelf zeggen dat hij goed doet, want hij redt hun zielen. In feite echter martelt hij de mensen alleen, omdat zij het niet met hem eens zijn. Dat is een groot verschil.

Indien we die verschillen niet beseffen, verwijderen wij ons steeds meer van een waar Godsbegrip en gaan we ons steeds meer baseren op een zuiver persoonlijk en grotendeels illusoir beeld, dat aan onze uitverkiezing een bevoegdheid, een macht en zelfs een verplichting geeft, die wij eigenlijk wel prettig vinden, maar die werkelijk nooit kan bestaan.

Wanneer ik dus eerlijk en oprecht mijn God wil aanvaarden, moet ik zeggen:

"God, Gij zijt in alle dingen. In U is er geen goed en geen kwaad; en dus is er ook geen goed en geen kwaad in Uw schepping. Er is niets in Uw schepping, wat Gij hebt geschapen om het te verbieden. Dies is niets verboden, behalve datgene, wat mij voor mijn eigen bewustzijn van Uw wezen verwijdert.

God, Gij hebt nergens een wet geschapen, een grens getrokken, buiten de wezenseigenschappen van de cosmos, die wij als de cosmische wetten kennen. Wij hebben geen recht in Uw naam andere wetten te stellen; en wij behoeven niet te gehoorzamen aan wetten, die anderen in Uw naam verkondigen, zolang deze wetten niet door Uw onmiddellijke uiting en openbaring worden gesteund. Indien Gij, God, zegt dat het verboden is iets te doen, dan zal dit verbod immers inhouden, dat de poging tot het doen alleen met zich brengt hetzij de vernietiging van het wezen, hetzij de pijnlijke ervaring van die onmogelijkheid. Dit erkennende aanvaard ik, God, Uw wezen als de leidende kracht, die - van dag tot dag en van plaats tot plaats misschien voor mij verandert - mijn wezen, mijn kwaliteit in en verhouding tot Uw schepping, bepaalt. Zolang ik beantwoord aan de werkelijkheid, die Gij in mij scheidt, ben ik deel van Uw volmaaktheid en zal Uw wezen in mij Zijn volle openbaring vinden, voor zover ik dit zelf kan bevatten."

Ik geloof, dat ik daarmee een paar punten omtrent het Godsbegrip heb gesteld, waarover u eens moet nadenken. Ik weet wel, dat ik hierdoor een groot gedeelte van de heerlijke opvattingen op aarde van uitverkoren-zijn, hoger-zijn, beter-zijn enz. aantast. Maar een mens, die niet in staat is verschil te maken tussen zijn God en zijn eigen beperkte inzichten, wezen en mogelijkheden, kent geen God. Wie echter geen God in waarheid in zich erkennen, aanvaarden en ondergaan kan, zal nimmer de continuïteit van zijn eigen wezen kunnen beseffen; de wijze, waarop hij van begin tot einde deel is van die God; in alle ervaringen en uitingen deel is van de goddelijke schepping en in alle gebeuren harmonisch met het zijnde. Want, vrienden, voor ons is het toch wel belangrijk te beseffen, dat al wat wij doen en al wat wij zijn harmonie inhoudt, mits wij het op de juiste wijze kunnen aanvaar-

den en op de juiste wijze kunnen zien. Datgene, wat voor ons het verschil vormt tussen de harmonische werkelijkheid, die ons feitelijk wezen is en de meer illusoire of uit de gedachtenwereld voortkomende disharmonie, welke tussen ons en de wereld bestaat, is alleen het resultaat van het erkennen van andere delen van het Goddelijke, die in tijd, in plaats en in betekenis anders zijn dan onze eigene en waarmee we onszelf identiek achten of die wij voor onszelf begeren, ontkennende wat wijzelf zijn.

Misschien is dit voor u iets moeilijker, maar het is een van de meest ware punten, welke ik u in dit verband kan leren.

Op het ogenblik, dat een mens niet meer tevreden is met zijn eigen bestaan en daarin geen harmonie vindt, op het ogenblik, dat hij zich allereerst zorgen gaat maken, zich belaadt met schuld bewustzijn en wat dies meer zij, gaat hij niet meer uit van zijn wezen, waarin God leeft en binnen plaats en tijd datgene tot stand brengt, wat voor de volledige harmonie van de eeuwige schepping noodzakelijk is. Hij beseft echter anderen; en hij gaat niet volgens eigen wezen en vermogen zichzelf zijn en daardoor een-zijn met de God in hem, maar hij gaat trachten een ander te imiteren. Daardoor schept hij voor zichzelf een discrepantie tussen de gedachtenwereld en de goddelijke werkelijkheid, zoals die in hem bestaat. Het resultaat is blijvende disharmonie. Een disharmonie, die niets te maken heeft met de goddelijke werkelijkheid, maar die zuiver en alleen voortkomt uit het verwerpen van de harmonische verhoudingen, de harmonische eenheid met het Al, die voor ons als mogelijkheid en noodzaak is geschapen.

Dus, vrienden, als u denkt dat u het slecht hebt, dan doet u dit alleen, omdat u een ander ziet van wie u aanneemt, dat diens leven beter is. Als u denkt dat u het nooit prettig hebt, dan is dit alleen, omdat u een ander ziet van wie u aanneemt, dat hij het veel prettiger heeft. De waarheid ervan kunt u in de eerste plaats nooit bepalen; in de tweede plaats kunt u datgene, wat die ander is, nooit voor uzelf werkelijk maken. U kunt slechts in uzelf de juiste harmonische relatie met het Al erkennen en daardoor uw eigen wezen uiten.

In God is alles harmonisch. Wanneer de mens deze harmonie en deze harmonische mogelijkheden niet erkent en daardoor komt tot uitingen, welke voor hem niet juist of niet harmonisch zijn, dan moet hij niet denken dat hij daarmee in de schepping iets verandert. Hij verandert alleen de betekenis van de schepping voor zichzelf. Laat mij een misschien zeer sprekend voorbeeld nemen, meteen als einde van mijn betoog.

Er komt oorlog. Honderdduizenden, ja, miljoenen mensen sterven in geweld. Dat is geen deel van de cosmische harmonie op deze wijze. Maar als een bepaald deel van het menselijk leven gedecimeerd moet worden, dan zal - ook als de mens geen oorlog voert - toch een deel van dat leven uitblussen, echter op een meer aanvaardbare, voor de mens gemakkelijker te beleven manier; en de bewustwording zal door deze overgang naar de geestelijke sferen voor alle geesten veel eenvoudiger zijn. Ze zullen dichter bij de werkelijke harmonie staan.

De grote gebeurtenissen op aarde kunt u niet veranderen; maar u kunt de betekenis daarvan voor uzelf voor een zeer groot gedeelte wijzigen. U kunt nl. aanvaarden, dat zij harmonisch zijn met uw wezen, dat zij harmonisch zijn met de cosmos, dat zij daardoor volledig zinrijk zijn en - van uw standpunt bezien - goed. In de aanvaarding kan iets, wat een ander vreest, aangenaam worden.

Er zijn mensen, die zoveel weten over de hogere sferen van een lichtende wereld dat voor hen de dood zelfs een begeerlijk goed wordt, terwijl een ander slechts met veel strijd en angst diezelfde dood ondergaat. Toch blijft het sterven voor beiden gelijk, maar de wijze, waarop men ondergaat of aanvaardt, verschilt.

Met deze voorbeelden hoop ik u duidelijk te hebben gemaakt dat ons eigen standpunt, ons eigen denken, de manier, waarop wij de harmonie met de God in ons en via deze God in ons met het totaal van de schepping aan-

vaarden, bepalend zal zijn voor elke ervaring, die we opdoen; en op den duur zelfs voor de wijze, waarop we ons van het geheel van ons wezen - ook buiten de tijd - bewust kunnen zijn.

Daarmee wil ik voor deze zondagmorgen besluiten en dank ik u vriendelijk voor uw aandacht.

--

Goedenmorgen, vrienden.

Ik zou haast zeggen: Dat was een stevige kluif in de erwtensoep van het leven. Want een mens kan over het algemeen die dingen wel horen, hij kan ze zelfs begrijpen, maar of hij ze innerlijk kan beleven, is weer een andere vraag. En toch is er een bekend gezegde: "Aan alle praktijk gaat een theorie vooraf; tenzij de praktijk ons van buitenaf wordt opgelegd, baat zo'n theorie."

Ik vind dat een verduveld aardige uitdrukking, omdat het nu eigenlijk precies vertelt wat we zijn.

We zijn altijd theoretici. Hebt u daarop wel eens gelet? Als je iemand vraagt, waarom hij vroeger 10 % winst nam en nu 36, dan bouwt hij een hele theorie op, dat die winst eigenlijk noodzakelijk zou zijn om eventuele afschrijvingen en verdere vernieuwingen mogelijk te maken. Of het waar is, interesseert hem eigenlijk niet; het gaat hem om die paar procenten extra winst. Maar hij heeft de theorie; en die theorie gaat hij dan omzetten in feiten, tot hij zover komt dat hij zelf eraan gelooft met het resultaat, dat hij dan meestal duurder koopt dan noodzakelijk is.

Ik weet niet, of u dat wel eens hebt opgemerkt. Dat heb je ook zo in b.v. het staatswezen. Ze zeggen dan: Het is nodig dat we meer belasting heffen. (Trouwens, belasting is een geciviliseerde vorm van roof, wist u dat? Nooit van gehoord? Nou, kijk eens, vroeger was het zo. Vroeger had je struikrovers, die namen wat konden krijgen. Tegenwoordig heb je belastingen, die nemen alles wat je maar enigszins kunt missen; dat is het verschil en de overeenkomst tegelijk.)

Dus de staat zegt: Ik moet meer belasting heffen, want ik zal hogere uitgaven krijgen; althans de mogelijkheid daartoe voorzie ik. Die hogere uitgaven komen niet, maar ze hebben de centen toch. Dan gaan ze die uitgeven aan een ander project (dat misschien ook wel nodig is), waardoor het volgende jaar een groter tekort ontstaat en men in feite meer belastingen moet gaan heffen; tot een ogenblik dat er zoveel belasting is geheven, dat geen mens meer aan dwangbevelen gevolg geeft, op welk ogenblik de ambtenaarsstand ineenstort en men plotseling tot de ontdekking komt, dat men eigenlijk heel veel onnodige dingen heeft gedaan, al leken ze oorspronkelijk zo mooi.

Nu zult u zeggen: Wat heeft dit nu te maken met mijn geloof? De meeste mensen doen precies hetzelfde. Je begint in je leven te zeggen, dat je verstandig moet zijn. Maar weet u, verstandig-zijn alleen is niet leuk; dan worden we deugdzaam. En als we eenmaal deugdzaam worden, dan is dat ook weer niet prettig, als niemand dat weet. Dus moeten we die deugden verkondigen en worden zedenprekers. En als we zedenprekers worden, krijgen we het idee dat we macht hebben over een ander; dan worden we dus moraal-dictators. Hebben we dat bereikt; dan komen we tot de conclusie dat wij zover boven anderen staan, dat wij ons niet behoeven te houden aan de moraal, die we hun hebben opgelegd en zijn we toch precies waar we wizen wilden. Dat is nu het beroerde tussen theorie en praktijk.

Het omgekeerde kan ook gebeuren. Wanneer wij honderd keer tegen een onzichtbare muur aanlopen en een buil op ons hoofd krijgen, dan willen we dat verklaren. We weten niet wat er is, maar we zeggen dat er een onzichtbare geest met een knuppel staat, die iedereen een opdoffer geeft, welke

in de buurt komt. Wanneer dat lang genoeg en aan voldoende personen is bewezen, dan komt de stelling, dat er overal geesten met knuppels klaar staan om ondeugende mensen builen op het voorhoofd te slaan. Wanneer nu iemand per ongeluk tegen zo'n onzichtbare muur aanloopt, is hij dus ondeugend. Iemand, die ondeugend is, moet worden gestraft. Dus moeten wij nagaan, welke ondeugd het is, die zo iemand bezit. Op den duur is het voldoende om met een buil te lopen om door het gerecht van de mensheid te worden veroordeeld. Maar dat erbaar je als een onrechtvaardigheid; dus gaat nu de theorie weer langzaam over in de praktijk. Je gaat zoeken naar een verklaring en naar een mogelijkheid, waarbij deugd, geesten enz. niet meer betrokken zijn.

Zo kom je langzaam tot de ontdekking van de werkelijkheid. Maar als die werkelijkheid eenmaal is ontdekt, zijn er al hopen mensen, vanwege de buil, die hun ondeugd kenbaar maakte, in de kerkers gestorven of misschien op een brandstapel verbrand. Dat ligt aan de tijden, nietwaar; de één houdt van sparen en de ander verbrandt het liever.

Maar dan zeggen ze dus: "Kijk, er zijn veel martelaren gevallen voor deze waarheid." Als u het mij vraagt, is daar ook geen steek van waar. Een mens, die in de praktijk op het onbegrepene stuit, zoekt een theorie. Wanneer die theorie hem te veel kwetst, zoekt hij naar een andere theorie, totdat hij ermee tevreden is of toevallig de waarheid ontdekt. Dat laatste is, wat de mens betreft, meestal een toeval.

Ja, u denkt misschien dat ik gekheid zit te maken, maar dat is toch niet mijn bedoeling. Want als ik dit geheel zo bezie in verband met wat mijn voorganger heeft gezegd, dan kom ik tot de conclusie dat een ieder, die theorieën heeft in de praktijk al voor zichzelf moeilijkheden schept. Hoe meer theorieën ik heb omtrent de juiste manier van leven, hoe moeilijker ik werkelijk in overeenstemming met die goddelijke wet, met het goddelijk Wezen, zal leven. Hoe uitgebreider mijn theorie is, hoe meer ik mijn hoofd dus zal stoten en hoe meer onaangename ervaringen ik opdoe. Hoe meer onaangename ervaringen ik opdoe, hoe uitgebreider mijn theorie wordt om ook dat mede te verklaren. Dat kunt u volgen, nietwaar?

Wanneer dus ergens in of rond mij een theorie ontstaat, die mijn eigen relatie tot het leven uitdrukt als een zeer ingewikkelde en met veel onaangenaamheden gepaard gaande ontwikkelingscyclus of iets dergelijks, dan moet ik me toch eens gaan afvragen, of ik niet ergens in mijn theorie een fout maakt; m.a.w. ik leef theoretisch wel goed, maar hoe staat het met de praktijk? Heb ik hier niet juist iets gedaan, wat niet klopt? of omgekeerd: maak ik van de praktische mogelijkheden, die ik heb om gelukkig te zijn, geen gebruik vanwege mijn theorie?

Het is een kwestie van het vinden van een soort overeenstemming. Natuurlijk, geen enkele mens kan een volmaakt geloof vinden. En geen enkele mens kan precies weten wat God betekent. Maar volgens mij is dat nog niet eens noodzakelijk. Je moet beginnen met het zover te krijgen dat alles, wat je denkt en wat je gelooft, strookt met de waarheid voor zover je die aanvaardt; en dat dit geloof, dat deze theorie omtrent wat je moet doen in het leven voor jezelf geluk brengt, zonder gelijktijdig en kenbaar voor anderen schade te brengen, want dat is toch iets, dat disharmonisch is. Let wel, ik zeg niet dat het ongelukkig is. Er zijn natuurlijk verschillende soorten van rampen en van ellende. Je zou b.v. kunnen zeggen: Het is een grote ramp, als het jezelf niet goed gaat; en het kan een even grote ramp zijn, als het een ander beter gaat dan jou. Dus zo moeten we het niet zien.

We moeten het zien in harmonie, in samenwerking, in samenspel. Alles hier op aarde en alles in de sferen en in de cosmos is ergens één geheel. Er moet dus een wijze van denken en van leven voor elk wezen bestaan, welke het geheel met dat "ik", met dat wezen harmonisch maakt. En zolang we dat nog maar bereiken, is het toch niet belangrijk wat onze theorie is en hoe we dat nu precies in elkaar steken. Belangrijk is, dat

wij harmonisch zijn met het Al, dat wij in dat Al zo gelukkig mogelijk zijn, dat wij binnen de grote lijnen van het leven, die ons worden opgelegd, op onze manier nog geluk en vrede vinden en zo goed mogelijk zijn voor onszelf en voor anderen.

Nu ja, dan kan mijn voorganger zeggen: "Mens, denk juist." Ik zou haast wat anders gaan zeggen. Ik zou zeggen: Mens, denk minder over dingen, die je toch niet begrijpt en houd je eens meer bezig met die dingen, welke je wel begrijpt, maar waar het zo lastig is iets aan te verbeteren. Als je dat nl. doet, dan zul je op den duur de last van het verbeteren van verhoudingen en van eigen persoonlijkheid wel aanvaarden; en kom je misschien zover dat je die hogere begrippen, waar je zo graag mee wegloopt, ook praktisch kunt beleven.

Weet u, ik vind het altijd erg mooi, als ze tegen mij zeggen "God leeft in je". Dan zeg ik: Nou, dan moet je me eens laten zien, waar Hij zit. Zolang ik Hem niet kan zien, kunnen ze het me vertellen en het kan waar zijn, maar dan is dat voor mij nog niet belangrijk.

Als ze tegen mij zeggen: "Jij kunt vrede vinden in jezelf," dan zeg ik: Nou graag, maar hoe? Dan zeggen ze: "Dan moet je jezelf veranderen." Daar voel ik niet veel voor, maar laat ik het proberen. Iets wat uit mijzelf voortkomt, iets wat ik met mijzelf kan associëren, daar heb ik veel meer aan dan dat abstracte gedoe van "God is in mij". Het is wel waar; ik geloof het ook wel en ik weet het wel, maar wat heb ik er aan?

Ik zou u dan ook van uit mijn standpunt de raad willen geven: Mensen, wees eventjes praktisch. Houd je nu niet zo erg bezig met wat iedereen, wat Jan en alleman je vertelt en zegt, vooral als het zo hoogdravend wordt. Want hoe hoogdravender de zaak wordt, hoe vervelender en hoe minder je ermee kunt doen. Probeer juist al dat hoge voor jezelf te herleiden tot iets, waarmee je praktisch wat tot stand kunt brengen. Het is beter uit alle leringen van de Orde en van alle wijsgeren op aarde één kruimel geluk te puren en één klein tippeltje vrede (meer dan je tot nog toe bezat) dan je de mooiste dromen te maken over een cosmos, die je niet begrijpt en ondertussen in hetzelfde ongeluk verder te scharrelen.

Nu, dit ook al niet erg zondagse commentaar op mijn voorganger brengt ook mij aan het einde van mijn betoog. Laat mij deze bijeenkomst besluiten met een overweging of improvisatie aan de hand van een door u te stellen onderwerp.

ORDENING.

Wanneer een mens orde schept en tot een ordening wil komen van heel het Al, dan zal hij zich verzetten tegen de krachten en wetten, die de orde in het begin reeds hebben gesteld; cosmische, alomvattend voor alle leven, alle zijn.

En als hij met geweld zijn ordening gaat doorzetten, zo breekt de mens niet slechts zichzelf op de scherpe hekel van der cosmos' wetten, maar breekt zo vaak ook eigen begrip van eenheid met God en met Al. Dan zal hij in het tranendal verkommeren en verdrinken in zijn eigen tranen en zich ongelukkig wanen, omdat hij ordening heeft geschapen en God hem slaat met eigen wapen.

Ordening is cosmisch. Het goddelijk Wezen heeft elke eigenschap en elke lichte kracht reeds in het eerste ogenblik van zijn voluit tot stand gebracht. Hij heeft het alles saamgenomen, gemaakt tot ruimte, tijd, tot mogelijkheid, tot werelden en sferen, tot zon en duisternis, tot een onwetendheid en een leren, tot het gemis dat drijft tot de vervulling; en de vervulling, waarin de mens het Al verstaat.

Het is God, Die ordening geeft. Maar het is de mens, die deze ordening weerstreeft; die chaos laat groeien in eigen wezen, in eigen denken, in eigen onbesef van krachten van het Al, totdat hij - vazal van onbegrepen duistere machten - zich verzet tegen al wat leeft, de goddelijke wet

vertrapt en streeft naar de ondergang.

Die duistere krachten, die duistere wetten zijn deel van de orde, deel van God; maar niet deel van de mens, van zijn deel van streven, van beseffen, van zijn lot, van de weg door God aan hem gegeven.

Dus zoek je ordening; de juiste regels van het bestaan. Reken eerst af met de illusie, de steeds alom herrezen waan, dat de mens ordening moet wezen. Een mens, die cosmisch zijn aanvaardt en goddelijke orde in eigen wezen laat weerkaatsen. Een mens, die goddelijke kracht en ordening in het eigen denken - zij het misschien ternauwernood - reeds enigszins verstaat, is één die weet, hoe vast in regels, in wetten en in ordening al het zijn bestaat, dat immers voortkomt uit het wezen van de Schepper; en tegen Zijn kracht en orde hij zich nimmer kan verzetten.

Chaos is de wereld van de gedachte. Chaos is het meten van krachten op het vlak van imaginair bestaan; het samenvoegen in waan van factoren, die in het Goddelijke niet tezamen behoren. Chaos is het verbreken van de werkelijkheid, totdat men - misleid door de betekenis van al het zijnde - de eenheid en kracht niet meer beseft en zich niet meer verheft boven het verschijnsel als chaotisch beleven, daaruit beseffend Gods kracht en Gods zijn en naar eenheid met dit goddelijk Wezen streeft.

Dus zoek een ordening niet in de wereld, maar zoek in uzelve te delven, diep in het eigen "ik", de kracht en het weten omtrent de God, Die in u leeft en tracht voor de wereld te aanvaarden wat God als mogelijkheid en noodzaak daarin heeft geschapen. Dan kent ge ordening. Zij wordt u dan tot kracht en is het grootste licht, het scherpste, alomvattend wapen, dat in de schepping ooit de Schepper aan schepselen gegeven heeft.

Ik weet niet, of we elkaar begrijpen, want het is een improvisatie en dat galmt zo lekker. Laten we het heel eenvoudig zeggen:

Op het ogenblik, dat de mens begint aan ordening, gaat hij op zijn eigen manier de rommel in de war gooien, die God allang had geordend; en dan verbaast hij zich erover dat zijn pogingen tot ordening op mislukking en chaos uitlopen. Hoe minder de mens probeert te regelen naar eigen inzicht en hoe meer hij datgene, wat bestaat en wat uit God bestaat, aanvaardt en slechts voor zich streeft naar zo groot mogelijke innerlijke vrede en rust (dus voor zichzelf de juiste ordening aanvaardend), zal de mens weten wat werkelijk ordening is. En dan zal hem de mislukking van zijn eigen poging tot het scheppen van orde - de ellende ook weer van goede bedoelingen, die steeds weer stranden - bespaard worden. Want de goede bedoelingen van een mens, die dat wil verbeteren, wat God in de schepping heeft gelegd, ja, dat is nu net zo iets als een vlo, die wil jongleren met een stelletje olifanten; dat is een onmogelijkheid.

Laten we dus niet zo dwaas zijn, vrienden. Laten we beseffen, dat ordening voor ons in magische, esoterische of in andere zin alleen maar kan betekenen: het erkennen van de goddelijke orde en het onszelf vrijwillig en begrijpend daarin rangschikken met woord, met gedachte en met daad.

Daarmee mag ik geloof ik mijn aandeel ook wel geëindigd achten. Ik hoop, dat u een echt gezellige, zonnige zondag zult hebben - al zal er zo hier en daar nog weleens een wolkje komen of een buitje vallen - en ik hoop vooral, dat u begrijpt, dat een poging om dat te veranderen toch niet helpt. Om het dus eenvoudig te zeggen: Verzet je niet tegen "de Bilt" maar reken op het weer, waarvan je weet dat het gaat komen.

Verzet je niet tegen God, maar houd rekening met wat Zijn orde openbaart, dan zul je er zo goed afkomen, dat je blij bent dat je niet naar eigen inzicht geordend of geregeld hebt; en je begrijpt, dat God de levende kracht is en niet alleen maar de imaginaire uitlaat van menselijke wensen.

:--: